

Sygn. akt VII GC 223/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 listopada 2014 roku

Sąd Okręgowy w Białymstoku VII Wydział Gospodarczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Leszek Ciulkin

Protokolant: Edyta Kornacka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 13 listopada 2014 roku w B.

sprawy z powództwa **M. K.**

przeciwko **W. O.**

o zapłatę

I. Zasądza od pozwanego W. O. na rzecz powoda M. K. kwotę 88.164,83 zł (osiemdziesiąt osiem tysięcy sto sześćdziesiąt cztery złote i 83/100) z ustawowymi odsetkami w stosunku rocznym od dnia 1 lipca 2012 roku do dnia zapłaty;

II. Zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 4.409 zł tytułem zwrotu opłaty sądowej oraz kwotę 3.617 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt VII GC 223/14

UZASADNIENIE

Powód M. K. wnosił o zasądzenie od pozwanego W. O. kwoty 88.164,83 zł wraz z odsetkami i kosztami postępowania.

Uzasadniając żądanie wskazał, że zbył na rzecz pozwanego towar wskazany w fakturach VAT nr: (...), (...), (...) (...), (...). Pozwany uregulował zobowiązanie jedynie częściowo z tytułu faktury (...) do kwoty 8.856,91 zł. Do zapłaty pozostała zatem kwota dochodzona pozwem.

Wydanym w sprawie nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym (VII GNc 259/14) Sąd Okręgowy w Białymstoku w dniu 30 czerwca 2014 r. uwzględnił powództwo w całości.

W sprzeciwie od tego nakazu pozwany żądał oddalenia powództwa. W uzasadnieniu przyznał, że zakupił od powoda materiały budowlane według załączonych do pozwu faktur. Zazaczył jednak, że kupione farby elewacyjne okazały się wadliwe, w wyniku czego musiał powtórnie malować elewację budynku. Stąd też pozwany wniósł o dopuszczenie dowodu z zeznań świadka, w szczególności na okoliczność wykazania, że towary nabyte od powoda były wadliwe i że z tego tytułu poniósł szkodę. Podniósł także zarzut potrącenia kwoty 127.826,38 zł, której (...) nie wypłacił mu z przyczyn leżących po stronie powoda.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

strony łączyła umowa sprzedaży, w ramach której powód zbył na rzecz pozwanego materiały budowlane, w tym farby, za które pozwany nie zapłacił kwoty dochodzonej pozwem (okoliczność przyznana, znajdująca potwierdzenie w załączonych do pozwu fakturach).

Pozwany po nabyciu farby i innych materiałów budowlanych wielokrotnie obiecywał powodowi uregulowanie długu. Tłumaczył, że nie płaci ponieważ nie otrzymał wynagrodzenia od inwestora. Aby uregulować zobowiązanie zadeklarował powodowi, że pożyczyci pieniądze od swego brata (zeznanie powoda, niezaprzeczone przez pozwanego).

Pozwany w piśmie procesowym z dnia 31 lipca 2014 r. (k. 42) podniósł zarzut potrącenia kwoty 127.826,38 zł, wskazując, że (...), na rzecz którego wykonywał roboty budowlane nie wypłacił mu tej kwoty z przyczyn leżących po stronie powoda.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

roszczenie powoda w zakresie kwoty dochodzonej pozwem nie było sporne. Pozwany przyznał fakt nabycia u powoda materiałów budowlanych, za które powód dochodził zapłaty w przedmiotowej sprawie. Nie kwestionował także tego, że nie zapłacił za kupiony towar.

Roszczenie powoda miało zatem oparcie w treści art. 535 k.c., z którego wynika, że przez umowę sprzedaży sprzedawca zobowiązuje się przenieść na kupującego własność rzeczy i wydać mu rzecz, a kupujący zobowiązuje się rzecz odebrać i zapłacić sprzedawcy cenę. Umowa sprzedaży ma więc charakter umowy konsensualnej, dwustronnie zobowiązującej. Objęte jej treścią zobowiązania stron dochodzą do skutku solo consensu. Skutkiem zawarcia umowy sprzedaży jest zobowiązanie się sprzedawcy do przeniesienia własności rzeczy lub prawa na kupującego oraz zobowiązanie się kupującego do zapłacenia sprzedawcy umówionej ceny. Świadczenie jednej strony jest więc odpowiednikiem świadczenia kontrahenta, a ważność umowy zależy wyłącznie od zgodnych oświadczeń woli stron. Wydanie rzeczy czy też zapłata ceny są zdarzeniami będącymi wyłącznie przejawami jej wykonania.

Skoro roszczenie powoda nie budziło wątpliwości należało ocenić zgłoszony przez pozwanego w procesie zarzut potrącenia.

Pozwany broniąc się przed roszczeniem podniósł zarzut potrącenia wierzytelności w kwocie 127.826,38 zł. Twierdził, że jest to kwota szkody, jaką miał ponieść z tego względu, że nabył u powoda wadliwą farbę. Wykonując elewację na rzecz (...), nie otrzymał całej umówionej kwoty. Użył farby powoda, ale z uwagi na to, że jak podnosił była ona wadliwa, musiał elewację malować ponownie. Skutkowało to tym, że (...) nie wypłaciło mu kwoty wskazanej w oświadczeniu o potrąceniu.

Zarzut ten nie mógł być uwzględniony z dwóch względów. Po pierwsze, podkreślić należy, iż od potrącenia jako czynności materialnoprawnej, odróżnić trzeba zarzut potrącenia będący czynnością procesową. Oświadczenie o potrąceniu, o którym mowa w art. 499 k.c., jest czynnością materialnoprawną powodującą - w razie wystąpienia przesłanek określonych w art. 498 § 1 k.c. - odpowiednie umorzenie wzajemnych wierzytelności, natomiast zarzut potrącenia jest czynnością procesową, polegającą na żądaniu oddalenia powództwa w całości lub w części z powołaniem się na okoliczność, że roszczenie objęte żądaniem pozwu wygasło wskutek potrącenia. Oświadczenie o potrąceniu stanowi zatem materialnoprawną podstawę zarzutu potrącenia.

Do dokonania potrącenia może dojść zarówno w ramach postępowania sądowego, jak i poza nim.

W niniejszym przypadku, pozwany nie składał powodowi oświadczenia o potrąceniu poza niniejszym procesem, wobec czego oświadczenie złożone na kartach pisma z dnia 31 lipca 2014 r. (k. 42) wywołuje skutek zarówno materialnoprawny, jak i procesowy (por. uzasadnienia uchwał Sądu Najwyższego z 14 października 1993 r., III CZP 141/93, OSNC 1994 Nr 5, poz. 102 i z 27 marca 2001 r., III CZP 54/00, OSNC 2001 Nr 10, poz. 145, a także uzasadnienia wyroku Sądu Najwyższego z 12 marca 1998 r., I CKN 522/97, OSNC 1998 Nr 11, poz. 176, z dnia 10 sierpnia 2010 r., I PK 56/10, OSNP 2011/23-24/295).

Niemniej jednak oświadczenie to podlega ogólnym przepisom prawa cywilnego, co do sposobu i chwili złożenia, i aby wywołać skutek kształtujący prawo musi być wyrażone przez uprawnioną osobę i dotrzeć do wierzyciela wzajemnego. W niniejszym przypadku, pismo z dnia 31 lipca 2014 r. zostało sporządzone przez pozwanego (k. 42). Strona przeciwna była natomiast reprezentowana przez fachowego pełnomocnika, który jednak nie był uprawniony do przyjmowania takich materialnoprawnych oświadczeń (k. 9).

W konsekwencji uznać należało, iż oświadczenie pozwanego o potrąceniu złożone zostało nieuprawnionemu podmiotowi. Oświadczenie o potrąceniu wywołuje niekorzystne dla strony skutki prawno procesowe. Konieczne jest zatem, aby pełnomocnik, któremu składane jest takowe oświadczenie legitymowany był do jego przyjęcia. Nie można też domniemywać, że strona akceptuje przyjęcie w jej imieniu, sprzecznego z jej interesem prawnym oświadczenia przeciwnika (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 12 października 2007 r. V CSK 171/07, LEX nr 485894, z dnia 10 sierpnia 2010 r. I PK 56/10, OSNP 2011/23-24/295, z dnia 21 października 2010 r. IV CSK 120/10 Palestra 2011/1-2/123, z dnia 17 listopada 2010 r. I CSK 75/2010 r., LEX nr 818553, z 13 grudnia 2012 r., IV CSK 204/12, LEX nr 1288714, wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 29 maja 2013 r., I ACa 89/13, Lex 1342296).

Stąd oświadczenie o potrąceniu dla swej skuteczności winno być doręczone stronie osobiście, tak by mogła zapoznać się z jego treścią lub pełnomocnikowi ustanowionemu przez stronę do tej szczególnej czynności prawnej. W sprawie nie budziło wątpliwości, iż pełnomocnictwo powoda (k. 9), nie upoważniało go do przyjmowania przedmiotowego oświadczenia.

Po drugie należy wskazać, że pozwany nie wykazał, iż przysługiwała mu wobec powoda jakakolwiek wierzytelność.

Z twierdzeń prezentowanych przez pozwanego wynika, że źródła swojej wierzytelności wobec powoda upatrywał on w treści art. 471 kc, żądając odszkodowania za nienależyte wykonanie zobowiązania przez powoda.

W przypadku roszczenia opartego na art. 471 k.c. zaistnieć muszą trzy przesłanki odpowiedzialności kontraktowej, określone w tym przepisie. Przesłanki te, co należy podkreślić, wystąpić muszą łącznie. Są one następujące:

a) niewykonanie bądź nienależyte wykonanie zobowiązania (naruszenie zobowiązania),

b) fakt poniesienia szkody,

c) związek przyczynowy pomiędzy niewykonaniem bądź nienależytym wykonaniem zobowiązania a szkodą (por. np. wyrok SA w Warszawie z dnia 9 października 2008 r., VI ACa 317/2008, niepubl.; wyrok SA w Poznaniu z dnia 14 grudnia 2006 r., I ACa 707/06, LEX nr 330993; wyrok SN z dnia 15 października 2009 r., I CSK 84/09, LEX nr 564967).

Pozwany nie wykazał jednak, że powód nieprawidłowo wykonał swoje zobowiązanie. Nie przedstawił bowiem żadnych pełnowartościowych dowodów, dzięki którym można byłoby ustalić, że nabyta przez niego farba była wadliwa. Stąd zbędne, a w tych okolicznościach nawet niedopuszczalne było badanie istnienia pozostałych przesłanek istnienia zobowiązania odszkodowawczego.

Wypada zauważyć, że zarzut potrącenia, o ile zostałby złożony wobec powoda lub umocowanego do tego jego pełnomocnika, to wywarłby zamierzony skutek tylko wówczas gdyby roszczenie pozwanego zostało należycie wykazane. Pozwany nie udźwignął ciężącego na nim ciężaru dowodu (art. 6 kc). Wprawdzie złożył wnioski dowodowe z przesłuchania świadka oraz stron, ale miały one służyć wykazaniu wadliwości sprzedanej przez powoda farby. Ustalenie zaś wadliwości rzeczy wymaga wiadomości specjalnych, dzięki którym można byłoby ustalić czy farba istotnie była wadliwa, wykluczając równocześnie, że nie osiągnięto dzięki tym farbom spodziewanego rezultatu z przyczyny spowodowanej wykonawstwem lub tkwiącej np. w przygotowanym podłożu, które było kryte farbą. Dowód z przesłuchania stron czy świadków nie może temu służyć i z tego względu wniosek pozwanego został oddalony. Świadczenie ani strony nie mogą być słuchani na okoliczności wymagające specjalistycznej wiedzy. Dowód z ich zeznań winien się ograniczać do przedstawienia dostrzeżonych przez nich faktów.

W orzecznictwie wskazuje się, iż oświadczenie o potrąceniu powinno stanowczo i jednoznacznie precyzować wolę potrącenia, a w swej treści konkretyzować własną wierzytelność i jej zakres przedstawiony do potrącenia z wierzytelnością drugiej strony, wskazując również przesłanki jej powstania, wymagalności i wysokości (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 grudnia 2006 roku, IV CSK 299/06, LEX nr 233051; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2009 roku, I CSK 125/09, LEX nr 553655). W niniejszej sprawie pozwany nie skonkretyzował swojej wierzytelności, a jedynie w piśmie z 31 lipca 2014 r. lakonicznie wskazał, że podnosi „zarzut potrącenia kwoty 127.826,38 zł, której z winy powoda nie zapłaciło mu (...).

Za nieprzydatne do rozstrzygnięcia sporu zostały uznane informacje, które mogłyby pochodzić od (...). Skoro bowiem pozwany nie wykazał, że nabył od powoda wadliwą farbę, to nie mógł wykazać, że z tego powodu poniósł jakąkolwiek szkodę. Z tego też względu bez znaczenia pozostawał fakt, że (...) nie wypłacił mu kwoty wskazywanej w piśmie, gdzie był zredagowany zarzut potrącenia.

O odsetkach orzeczono na mocy art. 481 kc, mając na uwadze datę wymagalności roszczenia ujawnioną w fakturach (30 czerwca 2014 r.).

O kosztach procesu postanowiono przy uwzględnieniu zasady odpowiedzialności za wynik sprawy, obciążając nimi w całości pozwanego na podstawie art. 98 kpc w zw. z § 6 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. 2013.490 j.t.). Oznacza to, że pozwany powinien zwrócić powodowi koszty postępowania, a w tym: opłatę sądową od pozwu w kwocie 4.409 zł oraz koszty zastępstwa procesowego w kwocie 3.617 zł.